

Den fremtidige demensindsats – en stor kommunal udfordring

Inge Bank, Sundheds- og Omsorgschef, Silkeborg Kommune

Inge Bank beskrev ud fra en politisk og ledelsesmæssig vinkel de udfordringer der ligger i, at antallet af ældre borgere og dermed antallet af demente stiger i løbet af de kommende år.

Mangel på forskning og begrebsdefinitioner

Demenssygdomme er et stigende problem på verdensplan. I Danmark har 80.000 borgere en demenssygdom, og det antal fordobles i løbet af 25-30 år. Statistik viser, at antallet af demensramte især vil stige fra år

2020. 75% af beboerne på plejecentre er demensramt og har flere kroniske lidelser. Økonomiske udgifter afledt af demens vil fremover påvirke økonomien i såvel Danmark som andre lande.

Inge Bank beklagede, at kun få forskningsmidler bruges på at forbygge eller finde en behandling af demenssygdomme. Området skal opprioriteres – mange fagfolk har en viden om demens, men der er behov for flere metoder til at udvikle området. Inge Bank mener der mangler en definition af demensbegrebet, fordi der også findes demente borgere, der ikke er sårbare i samme forstand som moderat til svært demente. Derudover skal stærke patientforeninger stille krav til kommunerne.

Demensområdet i Silkeborg Kommune

I Silkeborg kommune bygges alle plejeboliger som bo-leve-miljøer, hvor beboere lærer hinanden bedre at kende end i større enheder. Borgere med demens får generelt ikke kalorier nok hvilket leve-bo-miljøets mulighed for madlavning kan afhjælpe. På sigt er det sandsynligt, at der etableres plejecentre for henholdsvis demente beboere og centre uden demente beboere. En lille boenhed giver større fleksibilitet, men det er nødvendigt til at tænke i andre boligformer. Familieboliger, midlertidige boliger der kan

fungere som aflastningsplader. Aflastningspladser bruges, hvis der er en forværring i en borgers sygdom eller ved forandring i en diagnose.

I Silkeborg Kommune er daghjemspadser meget værdifulde. Der er borgere der udtrykker, at det er daghjemmet, der får deres tilværelse til at hænge sammen. Det er nemmere at flytte ind på et plejecenter, hvis borgeren kender det tilhørende daghjem. Andre fokusområder indenfor demens i Silkeborg Kommune er involvering af borgeren, de pårørende, ældrerådet, frivillige o.a. De engageres i driften – og de anerkendes for det arbejde, de udfører. Velfærdsteknologi er mest til de fysisk handicappede, men Silkeborg Kommune har et velfærdsteknologibibliotek, hvor der er mulighed for at hjemlåne teknologi og prøve det af.

Proces om sundheds- og ældrepolitik

Borgere og politikere skal vide, hvilke demensudfordringer samfundet står overfor. Flere ældre, plejeopgaver der flyttes fra sygehuse til kommuner og strammere økonomiske rammer indebærer at der skal ses på, hvilken betydning det har for demensområdet.

Hovedfunktionen for demenskoordinatorerne i Silkeborg Kommune er at vejlede borgere, pårørende og personale om, hvordan livet leves med de-

mens. De står for evaluering og igangsætning af projekter og arbejder for at fremme borgeres mestringsevne gennem forebyggende og rehabiliterende indsatser forankret i "Sandhedens Øjeblik". "Sandhedens Øjeblik" er et udtryk for mødet mellem medarbejder og borger. Det møde er – og skal blive ved med at være - omdrejningspunktet for demenskoordinatorernes arbejde.

Silkeborg er ved at lave en sundheds- og ældrepolitik, hvor demens indgår frem for at have sin egen politik. Målet er gennem en professionel indsats at skabe rammer for et værdigt liv for borgere med demens, derfor vil Byrådet;

- styrke den sundhedsfremmende og forebyggende indsats samt udvikle tilbud til borgere med demens bl.a. ift. fysisk aktivitet og kost
- udvikle og etablere tilbud til borgere med demens, som har særlige adfærdsrelaterede problemer f.eks. udadreagerende adfærd samt til yngre demente
- gennem dialog med det nære netværk sikre og videreudvikle tilbud til pårørende med demens
- implementere den nyeste viden om metoder og forskning indenfor demens

Specialisten & håndværkeren på arbejde

Line Folsgaard Petersen, ergoterapeut, cand.scient.soc.

Fokus er på forskning og evidens, og de enkelte områder der skal arbejdes med defineres når politikken er godkendt.

Hvordan sikrer vi kvalitet i fremtiden?

Den nationale handlingsplan skal sikre kvalitet i fremtidens demensindsats. I handlingsplanen er fokus på vidensdeling, evaluering og viden om effekt af indsatser, hvilket forventes at medføre en større brugertilfredshed og øge fokus på forebyggelse, diagnosticering og behandling. Inge Bank ærgrer sig over, at det lyder som om, at handlingsplanen ikke bruges ret mange steder. Hun foreslog, at handlingsplanen sættes på dagsordenen i alle kommuner, så alle kan få samme systematiske løft og dele erfaringer på tværs.

Demenskoordinatorer kan bidrage positivt bl.a. ved at støtte pårørende med af viden og læring, så de kan leve sammen med demensramte. Fokus skal vendes fra pleje til mestring og demenskoordinatorer skal være mere synlige og tilgængelige.

Et andet forslag til kvalitativ udvikling på demensområdet er kompetenceudvikling af medarbejdere – ikke mindst metodeudvikling, samt at alle medarbejdere uddannes inden for området. Der er brug for en ledelse med viden og styrke til at sikre kompetenceudvikling. Medarbejdere jubler ikke over at skulle på demenskursus, men hvis ledelsen sætter fokus på de gode historier kan dette ændres. Inge Bank slog slutteligt til lyd for i højere grad at inddrage frivillige, end det bliver gjort i dag – for om nogle år er der ikke medarbejdere nok til at tage sig af demente.

Line Folsgaard Petersen stillede provokerende spørgsmål om demenskoordinatorernes berettigelse, og gav deltagerne stof til eftertanke. Oplægget satte fokus på kvaliteten af demenskoordinatorers arbejde. Oplægget tog udgangspunkt i tre spørgsmål:

- Hvilke typer redskaber sikrer, at demenskoordinatorens faglige arbejde virker efter hensigten?
- Er vi skarpe nok på hvad det er vi måler, når vi måler?

Hvilken rolle spiller vores monofaglighed bag vores demensfaglighed?

Redskaber til kvalitetssikring

Line Folsgaard Petersen forklarede, at vi ikke altid er så stringente i vores arbejdsmetoder, som vi selv tror: "Vi er omvendte i hovederne og hvorvidt overvejer ikke altid, hvor vi skal hen". For at vurdere en given indsats lykkes eller ej, skal vi være klar over, *hvad* det præcis er, der skal lykkes. Ligeledes skal vi vælge fremgangsmåde, før vi kan vælge redskaber til at kvalitetssikre indsatsen. Pointen er, at overveje såvel formål som mål med sin arbejdsindsats. Det kvalificerer arbejdet og gør det nemmere at efterprøve, hvorvidt det faglige arbejde virker efter hensigten.

Et konkret eksempel på refleksions betydning for daglig praksis er at spørge sig selv: Hvad gør jeg nu? Vejleder/rådgiver/undersøger/ jeg eller hvad? At vejlede og at rådgive er to forskellige faglige handlinger: Vejledning er, når den fagprofessionelle stiller sin viden til rådighed, så den enkelte kan reflektere over, hvad vedkommende gerne vil. Rådgivning har som mål at afklare den enkeltes

behov og ønsker om støtte og viden. Her sætter den fagprofessionelle sig selv i en anden ekspertrolle end ved vejledning. Andre faglige indsatser med behov for øget refleksion er, hvad det vil sige: "at undersøge"? Undersøges den demensramte borgers kognition eller funktionsevnenedsættelse? Knytter begrebet "træning" sig stringent til den enkeltes krop, eller handler det om deltagelse i dagligdags aktiviteter? For at opnå et ønsket resultat skal den fagprofessionelle gøre sig klart, hvad udgangspunktet er.

Hvad måler vi?

Redskaber er både noget at arbejde efter, men også noget der foregår inde i hovedet. Forudsætningen for at vælge et redskab til kvalitetssikring er en bevidsthed om, hvilken indsats der skal kvalitetssikres. Redskaber kan øge vores bevidsthed